

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ria Marjamäki

ASIAKKAAN SOSIAALINEN VAHVISTUMI-
NEN KUNTOUTTAVASSA TYÖTOIMINNASSA
BESTIS-TYÖPAJALLA

Sosiaaliala
2021

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Ria Marjamäki
Opinnäytetyön nimi	Asiakkaan sosiaalinen vahvistuminen kuntouttavassa työtoiminnassa Bestis-työpajalla
Vuosi	2021
Kieli	suomi
Sivumäärä	38 + 2 liitettä
Ohjaaja	Heidi Blom

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada selville, kokevatko Bestis-työpajan asiakkaat sosiaalista vahvistumista työpajakson aikana. Tutkimuksen tavoitteena oli saada asiakkaiden kokemuksia sosiaalisesta vahvistumisesta, jotta Bestis saa aineistoa aiheesta ja tiedon siitä, mitä asiakkaat kokevat. Päättökysymyksenä oli: Missä määrin sosiaalista vahvistumista tapahtuu Bestiksen kuntouttavassa työtoiminnassa? Alatutkimuskysymyksenä esitin: Onko vertaistuella/Bestiksen työntekijöiden antamalla tuella vaikutusta sosiaaliseen vahvistumiseen?

Teoreettisessa osiossa keskityttiin kuntouttavaan työtoimintaan sekä sosiaaliseen vahvistumiseen. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella. Kysely teetettiin ainoastaan suomen kielellä. Opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää.

Opinnäytetyön avulla selvisi, että kaikki Bestiksen asiakkaat kokevat sosiaalista vahvistumista vähintään osittain/jollain tasolla, jollain sosiaalisen vahvistumisen viidellä osa-alueella. Kyselystä tulee ilmi, että suurin osa Bestiksen asiakkaista kokee elämänhallintansa parantuneen Bestiksellä olon aikana.

Avainsanat kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen vahvistuminen, Bestis, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Author	Ria Marjamäki
Title	Social empowerment in rehabilitative work at Bestis workshop
Year	2021
Language	Finnish
Pages	38 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Heidi Blom

The purpose of this bachelor's thesis was to find out whether the clients of Bestis workshop experience social empowerment during rehabilitative work. The goal of the research was to obtain clients' experiences of social empowerment, so that Bestis gains material on the subject and data on how the clients feel. The primary research question was: "How much social empowerment occurs in rehabilitative work at Bestis?". The secondary research question was: "Does peer support or the support of Bestis' employees affect social empowerment?".

The theoretical part was focused on rehabilitative work and social empowerment. The material was collected with a paper form, which was printed only in the Finnish language. Quantitative research was used in this thesis.

This thesis discovered that every client at Bestis experiences social empowerment on some level in at least one of the sections. The questionnaire shows that the majority of the workshop clients experience improvement of their life management during the rehabilitative work.

Keywords rehabilitative work, social empowerment, Bestis, quantitative research

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	7
2	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	8
3	KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA JA SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN.....	9
	3.1 Kuntouttava työtoiminta	9
	3.2 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta	10
	3.3 Aktivointisuunnitelma.....	10
	3.4 Sosiaalinen vahvistaminen.....	12
	3.5 Sovari.....	13
	3.6 Aikaisemmat tutkimukset	14
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	16
	4.1 Bestis-työpaja.....	16
	4.2 Aineistonkeruumenetelmä	16
	4.3 Tutkimuksen toteutus.....	16
	4.4 Aineiston analysointi.....	18
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	19
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	28
	6.1 Sosiaalinen vahvistuminen	28
	6.2 Vertaistuen/muun tuen vaikutus sosiaaliseen vahvistumiseen	30
	6.3 Tutkimuksen eettisyys	30
	6.4 Tutkimuksen luotettavuus	31
7	POHDINTA.....	33
	LÄHTEET	36
	LIITTEET	39

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Elämänhallinnan parantuminen.	19
Kuvio 2. Uusien ystävien saaminen kuntouttavassa työtoiminnassa.	20
Kuvio 3. Työpajalla työskentelyn vaikutus itseluottamukseen.	20
Kuvio 4. Työtoimintaan osallistumisen vaikutus vapaa-aikaan.	21
Kuvio 5. Työtoiminnan vaikutus kykyyn toimia toisten ihmisten kanssa.	21
Kuvio 6. Työtoiminnan vaikutus hyvinvointiin.	22
Kuvio 7. Vertaistuen kokeminen työtoiminnassa.	22
Kuvio 8. Muiden ihmisten tapaamisen tärkeys työtoiminnassa.	23
Kuvio 9. Kokemus tuesta omien asioiden järjestämiseen Bestiksen työntekijöiltä.	23
Kuvio 10. Kokemus Bestiksen tuesta jatkosuunnitelmiin.	24
Kuvio 11. Työpajalla viihtyminen.	24
Kuvio 12. Työtoiminnan vaikutus tulevaisuuden suunnitelmiin.	25
Kuvio 13. Työtoiminnan vaikutus työkykyyn.	26
Kuvio 14. Bestiksen tuki mieltä painaviin asioihin.	26
Kuvio 15. Bestiksen tuki erilaisiin elämän haasteisiin.	27

LIITELUETTELO

LIITE 1. Kyselylomake

Liite 2. Tutkittavan tiedote

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön avulla pyrin selvittämään, kokeeko asiakas sosiaalista vahvistumista kuntouttavan työtoiminnan aikana. Kuntouttava työtoiminta on työllistymistä edistävää palvelua, jonka tarkoituksena on tukea henkilöä takaisin kohti työ- ja kouluelämää. Palvelun on tarkoitus elämäntilanteen vahvistamisen lisäksi luoda edellytyksiä työllistymiselle (L189/2001.) Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan prosessia, jossa parannetaan asiakkaan elämäntilannetta sekä elämäntilannetta asteittain.

Valitsin opinnäytetyön kohteeksi Vaasan Bestis ry:n ylläpitämän Bestis-työpajan asiakkaat. Bestis on kuntouttavaa työtoimintaa tarjoava työpaja. Bestiksellä on puupuoli, pyöräpuoli sekä kädentaitojenpaja. Valitsin työn kohteeksi Bestis-työpajan, koska olen suorittanut puolet harjoitteluistani Bestiksellä, joten paikka tuntui luontevalta opinnäytetyön tekemiseen.

Valitsin tämän aiheen, sillä sitä ei ole aikaisemmin juurikaan tutkittu ja haluan selvittää miten asiakkaat kokevat sosiaalisen elämänsä muuttuneen kuntouttavan työtoiminnan myötä. Valitsin kohteeksi Bestis-työpajan, koska siellä ei ole aiemmin tehty opinnäytetöitä tai muita vastaavia tutkimuksia. Koen, että aihe on tärkeä, koska tutkimuksen ja siitä saatujen tulosten perusteella Bestis-työpajalla on mahdollisuus vaikuttaa asiakkaan sosiaaliseen vahvistumiseen.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

Tämän tutkimuksen tarkoitus oli selvittää asiakkaan näkökulmasta, tapahtuuko sosiaalista vahvistumista kuntouttavan työtoiminnan aikana Bestis-työpajalla. Halusin myös selvittää, onko esimerkiksi vertaistuella tai muiden ihmisten tapaamisella työtoimintapaikalla vaikutusta asiakkaan sosiaaliseen vahvistumiseen.

Päätutkimuskysymyksenä esitin:

- Missä määrin sosiaalista vahvistumista tapahtuu Bestiksen kuntouttavassa työtoiminnassa?

Alatutkimuskysymyksenä esitin:

- Onko vertaistuella/Bestiksen työntekijöiden antamalla tuella vaikutusta sosiaaliseen vahvistumiseen?

3 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA JA SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN

3.1 Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttavaa työtoimintaa on toteutettu vuodesta 2001 lähtien. Osallistujamäärät olivat aluksi pieniä, mutta viime vuosien kasvu on ollut suurta ja asiakkaita on paljon (Blomgren, Karjalainen, Karjalainen, Kivipelto, Saikkonen & Saikku 2016, 26.) Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain (L1301/2014) mukaista sosiaalipalvelua. Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta. Lain tarkoituksena on myös edistää osallisuutta sekä vähentää eriarvoisuutta (L1301/2014.) Työttömyyden aiheuttamien kielteisten vaikutusten ehkäiseminen asiakkaan elämässä on tärkeä kuntouttavan työtoiminnan tavoite. Sen tavoitteita ovat myös asiakkaan työ- ja toimintakyvyn sekä elämän- ja arjenhallinnan vahvistaminen sekä syrjäytymisen ehkäisy tarjoamalla mahdollisuutta työtoimintaan (Sosiaali- ja terveysministeriö.) Asiakkaan elämänhallinnan ja toimintakyvyn parantamisen tarkoitus on saada asiakas pääsemään töihin, kouluun tai työvoimapalveluihin (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020).

Kuntouttava työtoiminta on osa aktivointisuunnitelmaa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, kuntouttava työtoiminta). Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen on kunnan vastuulla. Kunta voi itse järjestää kuntouttavan työtoiminnan tai se voi ostaa sitä esimerkiksi säätiöiltä, yhdistyksiltä tai uskonnollisilta yhteisöiltä. Kuntouttavaa työtoimintaa ei saa hankkia yritykseltä tai järjestää yrityksessä, koska kuntouttavan asiakkaiden työpanosta ei saa käyttää taloudellisen voiton tekemiseen. Kuntouttava työtoiminta tulee järjestää asiakkaan työssäkäyntialueella, mutta asiakkaan suostumuksella myös muualla. Työtoimintapaikka ei saa olla riippuvainen asiakkaan työpanoksesta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen ja hankinta.) Tärkeintä kuntouttavassa työtoiminnassa on se, että palvelu räätälöidään asiakkaan tarpeet silmällä pitäen, eli työtoiminnan

sisältöä ei ole laissa määritelty. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään 3-24 kuukauden ajanjaksoissa.

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalipalvelu, joka on määritelty sosiaalihuolto-laissa. Kuntouttavan työtoiminnan tarkoituksena on muun muassa ehkäistä työttömyyden aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia asiakkaan toimintakyvyssä (Sosiaali- ja terveysministeriö.)

3.2 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta

Kuntouttava työtoiminta on työllistymistä edistävää palvelua, jonka tarkoituksena on edistää henkilön palaamista työ- ja kouluelämään Heikkilä. Kuntouttavan työtoiminnan on tarkoitus olla jokaiselle yksilölle tarpeeksi vaativaa ja mielekästä. Kunta on vastuussa kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä. Palvelun on tarkoitus elämänhallinnan vahvistamisen lisäksi luoda edellytyksiä työllistymiselle (L189/2001.)

Henkilön tarvitsemat sosiaali- ja kuntoutuspalvelut, julkiset työvoimapalvelut sekä muut palvelut ja tukitoimet tulee sovittaa yhteen kuntouttavan työtoiminnan kanssa. Henkilön elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita tulee kuulua kuntouttavan työtoiminnan palvelukokonaisuuteen. Palveluun tulee aina sisältyä henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus, jota voidaan antaa joko henkilökohtaisena tai ryhmässä toteutettavana palveluna. Henkilö voi osallistua kuntouttavaan työtoimintaan enintään 178 päivänä 12 kuukauden aikana (L189/2001.)

3.3 Aktivointisuunnitelma

Aktivointisuunnitelma on suunnitelma, joka tehdään henkilöille, jotka ovat olleet työttöminä pitkään. Aktivointisuunnitelman tekemiseen osallistuvat asiakkaan lisäksi kunta sekä työ- ja elinkeinotoimisto. Kuntouttava työtoiminta on osa aktivointisuunnitelmaa ja sinne ohjaututaan aina aktivointisuunnitelman kautta (Ter-

veyden ja hyvinvoinnin laitos, kuntouttava työtoiminta.) Kuntouttavaan työtoimintaan ei voi ohjautua ilman aktivointisuunnitelmaa. Aktivointisuunnitelmaan kirjattavat asiat ovat määritelty laissa kuntouttavasta työtoiminnasta.

Kuntouttavaan työtoimintaan liittyen aktivointisuunnitelmaan tulee olla kirjattuna seuraavat asiat:

1. Kuntouttavan työtoiminnan järjestämispaikka sekä työtoiminnan kuvaus
2. Kuntouttavan työtoiminnan alkamisajankohta sekä jakson pituus
3. Työtoiminnan päivittäinen ja viikoittainen kesto
4. Kuntouttavan työtoiminnan ohella muut asiakkaalle tarjottavat palvelut, kuten esimerkiksi muut sosiaalipalvelut sekä kuntoutus-, terveys ja koulutuspalvelut
5. Ajankohta, jolloin viimeistään arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia asiakkaan työllistymismahdollisuuksille. Tapaamisessa päätetään jatkotoimista ja suunnitelman uudistamisesta

Aktivointisuunnitelman tekemistä ohjaa asiakkaan palvelutarve sekä työ- ja toimintakyky. Jos asiakkaan työ- ja toimintakyky ei riitä työ- ja elinkeinotoimiston palveluihin, hänet ohjataan kuntouttavaan työtoimintaan tai muuhun toimintakykyä edistävään palveluun.

Aktivointisuunnitelma ja kuntouttava työtoiminta voi keskeytyä, jos asiakas saa töitä tai aloittaa päätoimiset opinnot (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, aktivointisuunnitelma 2021.)

3.4 Sosiaalinen vahvistaminen

Sosiaaliseen vahvistamiseen liitetään käsitteet kohtaaminen ja vuorovaikutus. Sosiaalisen vahvistamisen käsitettä käytetään nykyään syrjäytymisen käsitteen sijaan, koska se on vähemmän leimaava käsite (Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina 2015, 4.) Sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on yksilön hyvinvoinnin edistäminen ja lisääminen (Lundbom & Herranen 2011, 6). Sosiaalisella vahvistamisella viitataan prosessiin, jossa parannetaan asiakkaan elämäntilannetta sekä elämäntilannetta asteittain. Sosiaalinen vahvistaminen määritellään nuorisolaissa syrjäytymistä ehkäiseväksi sekä elämäntilannetta parantaviksi toimenpiteiksi. Sosiaalinen vahvistaminen on moniammatillista ja kokonaisvaltaista hyvinvoinnin, osallisuuden ja hyvinvoinnin tukemista (Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina 2015, 8.)

Sosiaalista vahvistumista pyritään saamaan aikaan esimerkiksi tukemalla arjenhallintaa, vahvistamalla sosiaalisia taitoja ja terveitä elämäntapoja sekä kehittämällä työelämäntaitoja (Nuorisokeskus Villa Elba 2021).

Sosiaalisen vahvistamisen palvelukokonaisuuden toimintamuodoista vanhinta ja vakiintuneinta on työpajatoiminta. Sen tarkoituksena on työnteon ja siihen liittyvän valmennuksen avulla kerryttää yksilön osaamista ja vahvistaa hänen arjenhallintataitojaan sekä sitä kautta parantaa asiakkaan mahdollisuuksia hakeutua työhön tai koulutukseen (Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina 2015, 8.)

Aiemman tiedon mukaan sosiaalinen vahvistaminen on keskittynyt yksilön elämäntilannan, vuorovaikutuksen, yhteisöllisyyden, itsetuntemuksen, oppimisen sekä erilaisten valmiuksien edistämiseen. Työpajatoiminnassa esimerkiksi Bestiksellä sosiaalinen vahvistaminen nähdään ammattilaisen työkaluna ja sen tavoitteena on yksilön osaamisen lisääminen sekä hyvinvoinnin edistäminen. Sosiaalisen

vahvistamisen käsitettä on vaikeaa määritellä yksiselitteisesti. Tästä syystä Omnian nuorten työpajoilla lähdettiin selvittämään, mitä sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa käytännössä. Tutkimuksellisen kehittämistyön mukaan sosiaalista vahvistumista edistäviä ohjauk Käytänteitä ovat muun muassa:

- työelämäntaitojen edistäminen
- itsetuntemuksen lisääminen
- tavoitteiden saavuttamisen edistäminen
- yhteisötaitojen edistäminen
- elämän- ja arjenhallinnan tukeminen.

Keskeisimpiä sosiaalista vahvistumista edistäviä käytänteitä ovat esimerkiksi kannustaminen, palautteen antaminen arjessa, yhdessä tekeminen sekä saatavilla oleva keskusteluapu (Seppälä 2019.)

3.5 Sovari

Sovari on sosiaalisen vahvistumisen mittari. Se on etsivän nuorisotyön sekä työpajatoiminnan vaikuttavuuden mittari. Sovari perustuu työpajojen valmentautujille suunnattuun anonyymiin nettikyselyyn. Mittarin tarkoituksena on mitata sekä tuoda esille palveluiden sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia. Työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä saadaan valtakunnallisesti yhdenmukaista ja vertailtavaa vaikuttavuustietoa sekä tunnuslukuja Sovari-mittarin avulla. Sovarin on kehittänyt ja sen ylläpidosta vastaa Valtakunnallinen työpajayhdistys opetus- ja kulttuuriministeriön avulla (Kinnunen 2019, 3.)

Sovari vastaa sekä työpajatoimintaa että etsivää nuorisotyötä toteuttavien tahojen tarpeisiin saada tietoa palveluidensa vaikutuksista. Tulosten avulla esimerkiksi Bestis-työpaja voi todentaa toimintansa vaikutuksia rahoittajille ja sidosryhmille. Valtakunnallisen vertailutiedon avulla työpajat ja etsivä nuorisotyö voivat hyödyntää Sovaria oman toimintansa asiakaslähtöisessä kehittämisessä. Sovari-mit-

tari sisältää sosiaalisen vahvistumisen viisi osa-aluetta, jotka ovat sosiaaliset taidot, elämänhallinta, itsetuntemus, arjen hallinta sekä opiskelu- ja työvalmiudet. Vuonna 2019 Sovari-kyselyyn vastasi yli 5200 asiakasta työpajoilta (Into ry. 2021.)

3.6 Aikaisemmat tutkimukset

Aikaisempia tutkimuksia juuri tästä aiheesta en löytänyt. Muita kuntouttavaan työtoimintaan liittyviä osa-alueita on kuitenkin tutkittu, kuten esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan seurauksia ja vaikutuksia pitkäaikaistyöttömien tilanteeseen. On myös tutkittu kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia asiakkaan näkökulmasta.

Jarno Karjalainen sekä Vappu Karjalainen (2010) ovat tehneet tutkimuksen kuntouttavan työtoiminnan seurauksista sekä vaikutuksista pitkäaikaistyöttömien tilanteeseen. Aineisto tutkimukseen kerättiin kyselylomakkeilla ja haastatteluilla sekä asiakkailta että työntekijöiltä. Tutkimuksessa oli lähitarkastelussa pääkaupunkiseudun kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat sekä heidän sosiaalipoliittiset sekä työllisyyspoliittiset siirtymät kuntouttavan työtoimintajakson jälkeen. Tutkimuksen tulosten mukaan suurin osa asiakaista on yli 25-vuotiaita ja heistä yli kaksi kolmasosaa on miehiä. Suuri osa asiakaista kärsii terveydellisistä ongelmista. Tutkimuksessa kävi ilmi, että kuntouttavalla työtoiminnalla on enemmänkin sosiaalipoliittinen kuin työllisyyspoliittinen vaikutus (Karjalainen & Karjalainen 2010, 3-4.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on tehnyt tutkimuksen, mihin kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneet pitkäaikaistyöttömät siirtyivät kuntouttamisjakson jälkeen pääkaupunkiseudulla vuosina 2008 ja 2009. Tutkimuksessa saatiin selville, että vain noin viisi prosenttia asiakaista siirtyi koulutukseen tai avoimille työmarkkinoille ja noin 20 % aloitti uuden kuntouttavan työtoiminnan jakson. Tutkimuksen tulosten mukaan kuntouttava työtoiminta johtaa vain harvoin siihen, että pitkäaikaistyötyön työllistyy avoimille työmarkkinoille. Tutkimuksen mukaan suuri osa asiakaista oli sitä mieltä, että kuntouttava työtoiminta oli hyvä ratkaisu senhetkisessä elämäntilanteessa. Tulosten mukaan kuntouttava työtoiminta on

enemmänkin sosiaalista kuntoutusta kuin ammatillista kuntoutusta (Kansan Uutiset 2011.)

Kuntouttavaan työtoimintaan liittyen on tehty esimerkiksi monia ammattikorkeakoulutasoisia opinnäytetöitä vuosien mittaan. On tutkittu muun muassa kuntouttavan työtoiminnan vaikuttavuutta asiakkaan elämässä. Olen löytänyt monia töitä siitä, kuinka kuntouttavan työtoiminnan vaikutusta on tutkittu. Tutkimuksia kuntouttavan työtoiminnan sosiaalisista vaikutuksista en ole löytänyt.

Viinikainen (2019) on tehnyt Diakonia-ammattikorkeakoulussa opinnäytetyön kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksista asiakkaan näkökulmasta. Tämän tutkimuksen tulos on, että kuntouttavalla työtoiminnalla on yhteiskuntaan integroiva vaikutus ja kuntouttava työtoiminta on tarvittava palvelu yhteiskunnassamme. Tutkimuksen mukaan kuntouttava työtoiminta vahvistaa osallisuutta sekä sosiaalista toimintakykyä. Holopainen (2012) on tutkinut teemahaastattelun avulla kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden kokemuksia ja sen vaikutusta elämänhallintaan. Tutkimustuloksien mukaan työtoiminta toi asiakkaille muun muassa päivärhythmiä, vahvasti rutiineja ja toi säännöllisyyttä. Se myös antoi osallisuuden tunteen ja vahvisti työ- ja toimintakykyä (Holopainen 2012.)

Sandelin (2014) on tehnyt kirjallisuuskatsauksen kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksista. Katsauksessa hän on käsitellyt asiakasnäkökulmasta, miksi asiakas osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan ja mitä hyötyä asiakas saa kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisesta. Katsauksessa on käsitelty muun muassa hankkeiden loppuraportteja, tutkimuksia, selvityksiä sekä ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytteitä.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Bestis-työpaja

Bestis on Vaasassa kuntouttavaa työtoimintaa tarjoava työpaja. Bestistä ylläpitää Bestis ry. Bestis on aloittanut toimintansa elokuussa 2002. Bestiksellä on kolme erilaista pajaa, joista asiakas saa esittää toiveen missä pajassa haluaisi tehdä töitä. Vaihtoehtoina ovat kädentaitojen paja, puupuoli sekä pyöräpuoli. Bestiksen toimintaan osallistuu kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden lisäksi yhdyskuntapalvelua suorittavia henkilöitä, koevapausvankeja sekä työkokeilijoita. Valmennettavia Bestiksellä on samanaikaisesti 20-30. Tällä hetkellä Bestiksen asiakkaiden ikähaarukka on 20-35-vuotta (Vaasan Bestis 2021.)

4.2 Aineistonkeruumenetelmä

Teetin kyselyn paperisilla kyselylomakkeilla, jossa oli 15 kysymystä. Kyselylomakkeen mukana annoin saatekirjeen, jossa kerroin tekeväni opinnäytetyötä, kysely on anonymi ja ketään ei voida tunnistaa lomakkeiden perusteella. Toivoin kyselyyn vastaamista mutta kieltäytyä tietenkin saa. Kyselyyn vastasivat lopulta kaikki Bestiksen asiakkaat, yhteensä 19 kuntouttavan työtoiminnan asiakasta. Kyselyyn vastanneista 78,9 % oli miehiä ja 21,1 % naisia.

Kyselyyn vastanneet asiakkaat saivat kysymyslomakkeen nähtäväksi, jonka jälkeen he saivat päättää vastaako kyselyyn vai ei. Vastausprosentti oli 100 %. Olin aina läsnä kysymyksiin vastattaessa, jotta pystyin auttamaan, jos asiakkaalla tuli kysyttävää. Teetin kyselyn työtoimintapaikassa Bestiksellä työtoimintapäivän aikana.

4.3 Tutkimuksen toteutus

Aineistolla tarkoitetaan tietoa, joka kerätään tutkimuskysymykseen vastaamista varten. Keräsin aineiston tätä tutkimusta varten paperisella kyselylomakkeella, johon työpajan asiakkaat saivat vastata. Kyselylomake on määrämuotoinen kysy-

myspatteristo, jolla kerätään tietoa. Sen käytöllä on monia tavoitteita ja niistä tärkein on muuntaa tutkijan tiedontarve kysymyksiksi, joihin vastaaja vastaa. Vastaukset tulevat yhdenmukaisiksi, jos lomakkeessa on valmiit vastausvaihtoehdot (Holopainen & Pulkkinen 2004, 39.)

Tämän opinnäytteen tutkimusmenetelmäksi valikoitui määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus, sillä tarkoitus oli saada lukumääriä siitä, mitä asiakkaat kokevat omasta sosiaalisesta vahvistumisestaan. Määrällinen tutkimus on suunniteltu keräämään lukuja ja faktoja. Määrälliset tiedot ovat luonteeltaan tilastotieteellisiä. Kvantitatiivista tutkimusta käytetään usein vahvistamaan tai kumoamaan ennalta määrätty hypoteesi eli väite (SurveyMonkey 2021.) Kvantitatiivinen tutkimus käsittää useita tapoja muun muassa sosiaalisten ilmiöiden systemaattiseen tutkimiseen esimerkiksi numeraalisesta aineistosta. Kvantitatiivinen tutkimus sisältää mittaamista ja olettaa, että ilmiö on mitattavissa (Quantitative research 2014.)

Kvantitatiivisella tutkimuksella selvitetään lukumääriin liittyviä kysymyksiä. Kvantitatiivista tutkimusta voi toteuttaa monin eri tavoin. Tutkimukseen tarvittavan tiedon voi kerätä esimerkiksi lomakekyselyillä, henkilökohtaisilla haastatteluilla, jossa on pääosin strukturoidut kysymykset, internet-kyselyillä sekä puhelinhaastatteluilla (SnapSurveys 2021.)

Kvantitatiivinen tutkimus vastaa kysymyksiin:

- Mikä?
- Missä?
- Paljonko?
- Kuinka usein?

Määrällinen tutkimus on numeerisesti suuri ja edustava otos. Määrällisessä tutkimuksessa aineiston keräämiseen käytetään yleensä standardoituja tutkimuslo-

makkeita, jossa on valmiit vastausvaihtoehdot. Kvantitatiivisella tutkimuksella saadaan yleensä selville olemassa oleva tilanne, mutta sillä ei pystytä selvittämään asioiden syitä (Heikkilä 2014.)

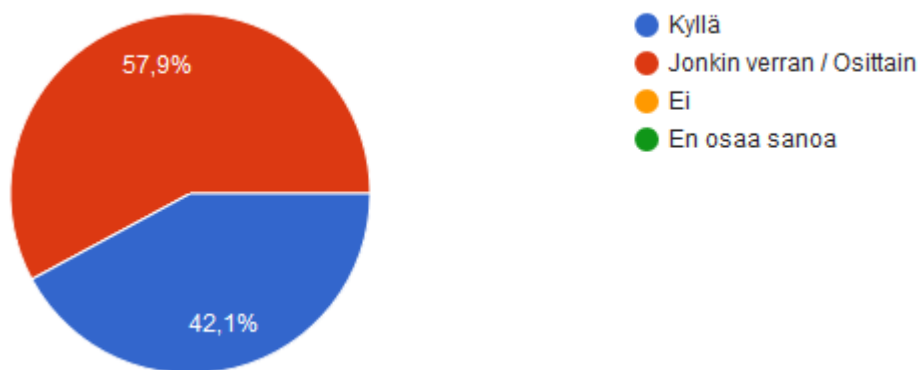
Tässä tapauksessa otos on edustava, sillä tutkimukseen osallistui 100 % Bestiksen kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista. Tutkimus toteutettiin paperisilla kyselylomakkeilla, joissa oli 15 kysymystä sekä valmiit vastausvaihtoehdot. Valitsin tiedonkeruumenetelmän, koska koin, että se oli asiakkaita ajatellen helpoin. Koin sen myös itselleni helpoimmaksi, koska pystyin teettämään useamman kyselyn samanaikaisesti. Tämä tutkimus on kokonaistutkimus, sillä tutkimukseen osallistui jokainen Bestiksen kuntouttavan työtoiminnan asiakas. Kokonaistutkimuksessa tutkimukseen osallistuu jokainen populaation eli perusjoukon jäsen. Pieniin perusjoukkoihin on kannattavampaa tehdä kokonaistutkimus, koska sillä vältetään otantavirhe (Heikkilä 2014.)

4.4 Aineiston analysointi

Opinnäytetyö teetettiin paperisilla kyselylomakkeilla, jonka jälkeen vastaukset ajettiin Google Forms- ohjelmaan. Google Forms laskee ja muodostaa prosenttiluvut sekä ympyräkaaviot vastauksien perusteella. Kysymysten tulokset tuodaan esiin ympyräkaavioiden avulla. Diagrammeissa eri värit edustavat eri vastausvaihtoehtoja, jotta vastauksia olisi helpompi lukea.

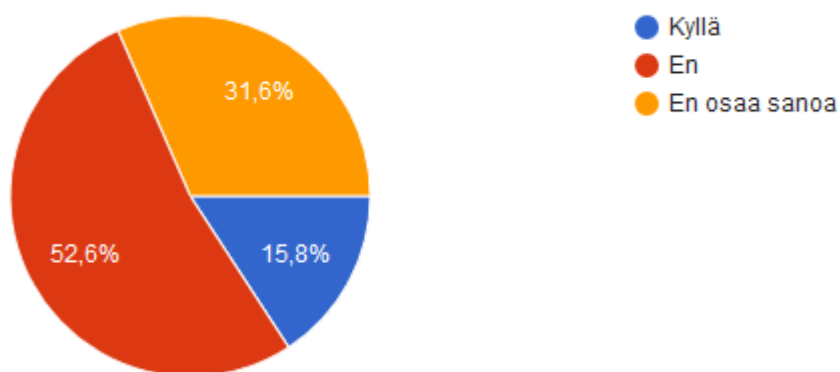
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselyyn vastasi 19 kuntouttavan työtoiminnan asiakasta. Vastanneista 15 oli miehiä ja 4 oli naisia. Kukaan ei ilmoittanut olevansa muunsukupuolinen. Vastanneista 73,3 % oli 17–29-vuotiaita ja 26,6 % 30–45-vuotiaita. Yksikään vastanneista ei ollut yli 45-vuotias. Kyselyssä oli yhteensä 15 kysymystä. Seuraavaksi esitän tulokset teettämästäni kyselystä (Liite 1). Tulokset näkyvät ympyräkaaviona, joissa vastaukset ovat prosenttilukuina.

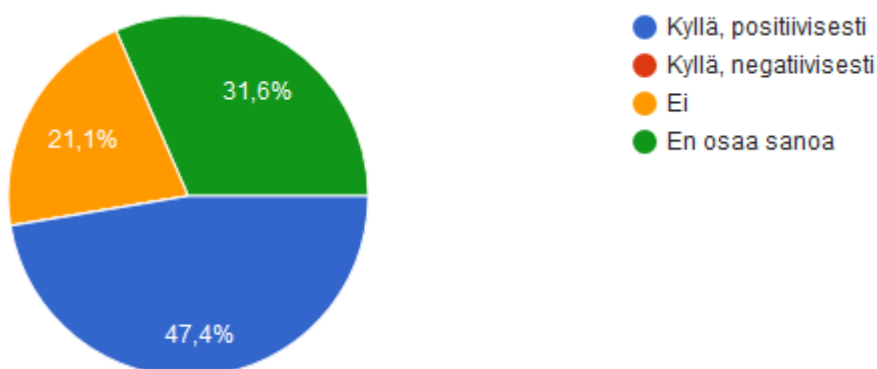
Kuvio 1. Elämönhallinnan parantuminen.

42,1 % (n=8) vastanneista kokee elämönhallintansa parantuneen kuntouttavan työtoiminnan jakson aikana. 57,9 % (n=11) kokee elämönhallinnan parantuneen jonkin verran. Kaikki Bestiksen kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat siis kokevat elämönhallintansa parantuneen vähintään jonkin verran.

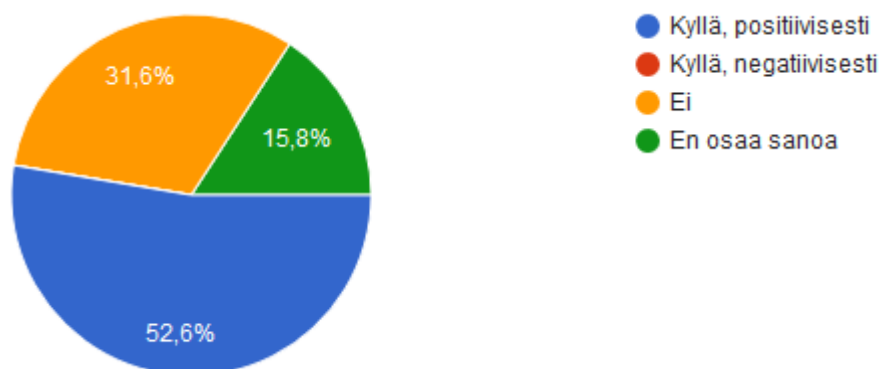
Kuvio 2. Uusien ystävien saaminen kuntouttavassa työtoiminnassa.

15,8 % (n=3) asiakkaista kokee, että on saanut uusia kavereita Bestikseltä. Suurin osa eli 52,6 % (n=10) asiakkaista kuitenkin kokee, että ei ole saanut uusia ystäviä kuntouttavan työtoiminnan kautta. Kuusi (31,6 %) vastanneista ei osannut sanoa.

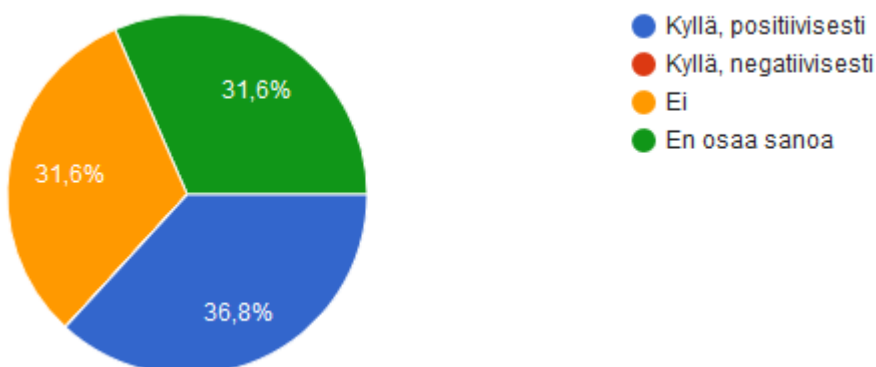
Kuvio 3. Työpajalla työskentelyn vaikutus itseluottamukseen.

47,4 % (n=9) vastanneista kokee itseluottamuksensa parantuneen työpajalla työskennellessä. 21,1 % (n=4) kokee, että itseluottamus ei ole muuttunut positiiviseen tai negatiiviseen suuntaan. Vastanneista 31,6 % (n=6) ei osannut sanoa, onko työpajalla työskentely vaikuttanut itseluottamukseen. Yksikään vastanneista ei kokenut itseluottamuksensa muuttuneen negatiiviseen suuntaan.

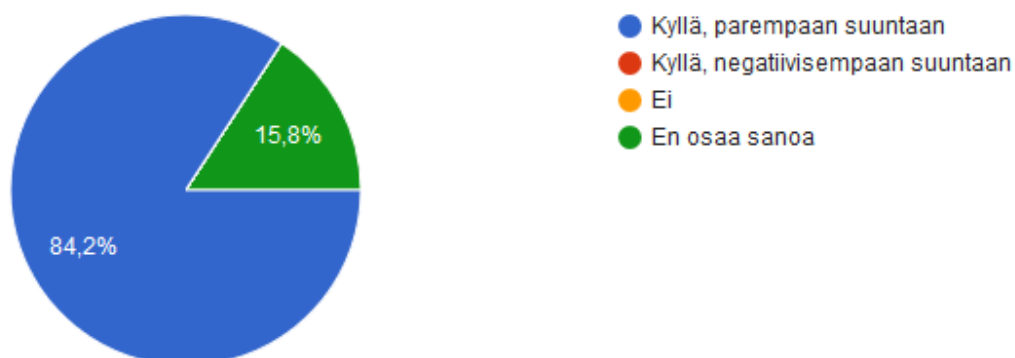
Kuvio 4. Työtoimintaan osallistumisen vaikutus vapaa-aikaan.

52,6 % (n=10) vastanneista kokee vapaa-aikansa muuttuneen positiivisesti, kun taas kukaan ei koe vapaa-aikansa muuttuneen negatiiviseen suuntaan työpäijakson aikana. 31,6 % (n=6) ei koe vapaa-aikansa muuttuneen mihinkään suuntaan. 15,8 % (n=3) ei osannut kertoa onko vapaa-aika muuttunut vai ei.

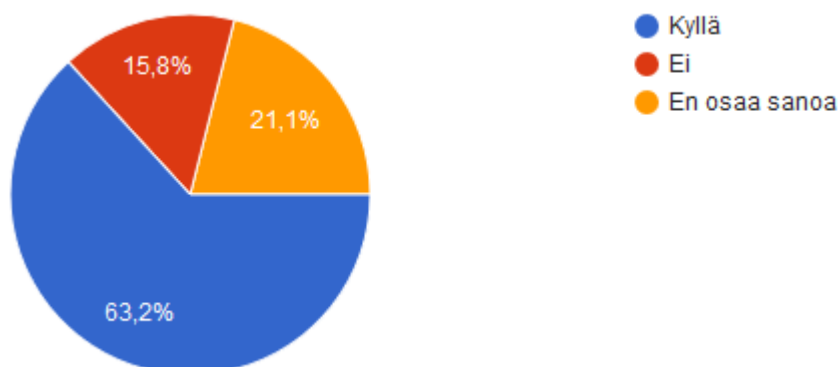
Kuvio 5. Työtoiminnan vaikutus kykyyn toimia toisten ihmisten kanssa.

36,8 % (n=7) vastanneista kokee, että kyky toimia toisten ihmisten kanssa on muuttunut positiiviseen suuntaan työpäijakson aikana. 31,6 % (n=6) ei osannut vastata kysymykseen. Myös 31,6 % (n=6) kokee, että kyky toimia toisten ihmisten kanssa ei ole muuttunut työpäijakson aikana. Kukaan vastanneista ei kokenut negatiivista muutosta.

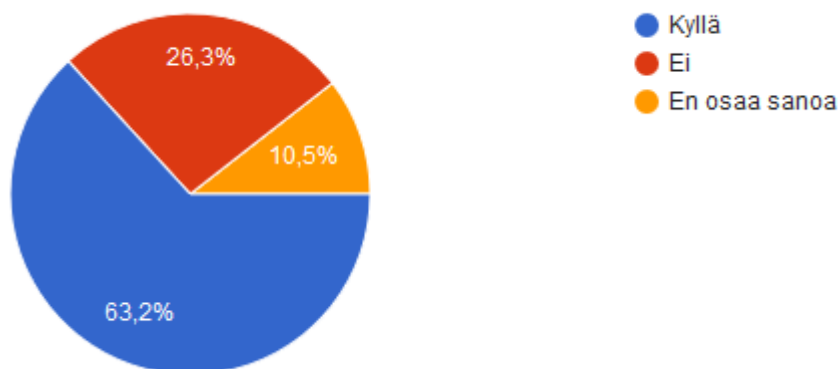
Kuvio 6. Työtoiminnan vaikutus hyvinvointiin.

84,2 % (n=16) kyselyyn vastanneista kokee hyvinvointinsa muuttuneen positiiviseen suuntaan Bestiksellä olon aikana. Kukaan vastaajista ei kokenut, että hyvinvointinsa ei olisi muuttunut mihinkään suuntaan taikka negatiiviseen suuntaan. 15,8 % (n=3) vastaajista ei osannut kertoa onko hyvinvointi muuttunut vai ei.

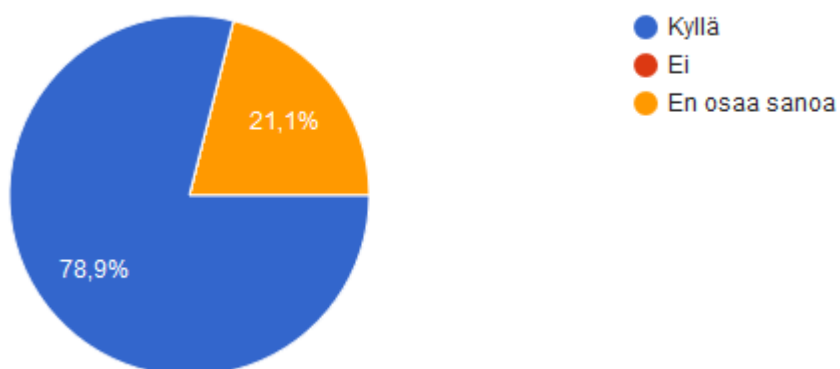
Kuvio 7. Vertaistuen kokeminen työtoiminnassa.

Vastanneista 63,2 % (n=12) on sitä mieltä, että saa työpajan muilta jäseniltä vertaistukea, kun taas 15,8 % (n=3) asiakkaista kokee, että ei saa työpajan muilta asiakkailta vertaistukea. 21,1 % (n=4) vastanneista ei osannut sanoa saako vertaistukea vai ei.

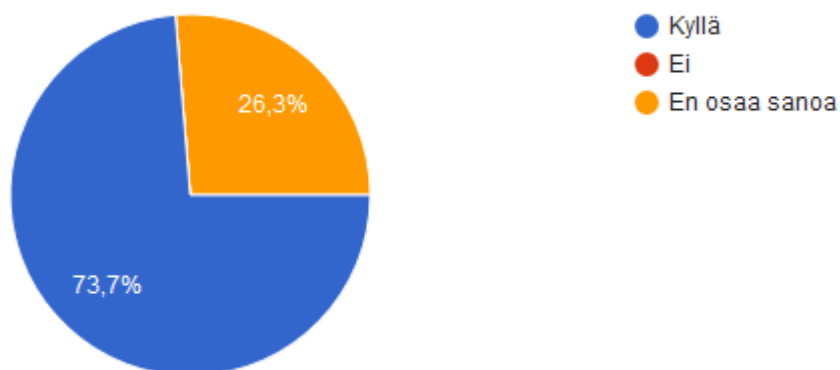
Kuvio 8. Muiden ihmisten tapaamisen tärkeys työtoiminnassa.

Kyselyyn vastanneista 63,2 % (n=12) on sitä mieltä, että muiden ihmisten tapaa-
minen työtoimintapaikalla on tärkeää. 26,3 % (n=5) ei koe asiaa itselle tärkeäksi.
10,5 % (n=2) ei osannut sanoa, onko muiden ihmisten tapaaminen työtoiminta-
paikalla tärkeää.

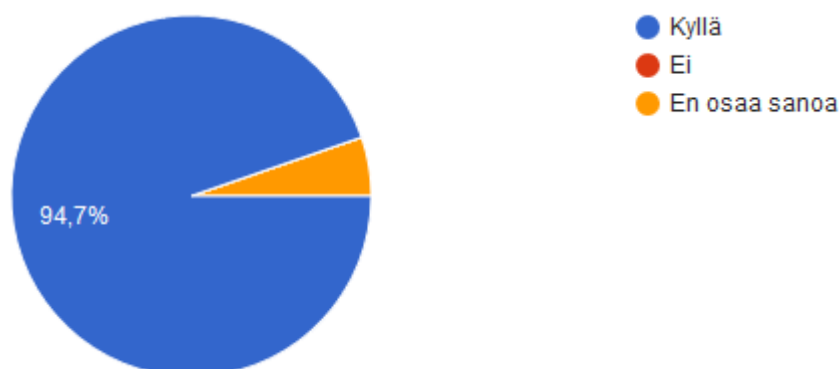
Kuvio 9. Kokemus tuesta omien asioiden järjestämiseen Bestiksen työntekijöiltä.

78,9 % (n=15) vastanneista kokee saavansa tukea omien asioiden järjestämiseen
Bestiksen työntekijöiltä. 21,1 % (n=4) ei osannut vastata. Kukaan vastanneista ei
kokenut, että ei saisi Bestiksen työntekijöiltä tukea omien asioiden järjestämi-
seen.

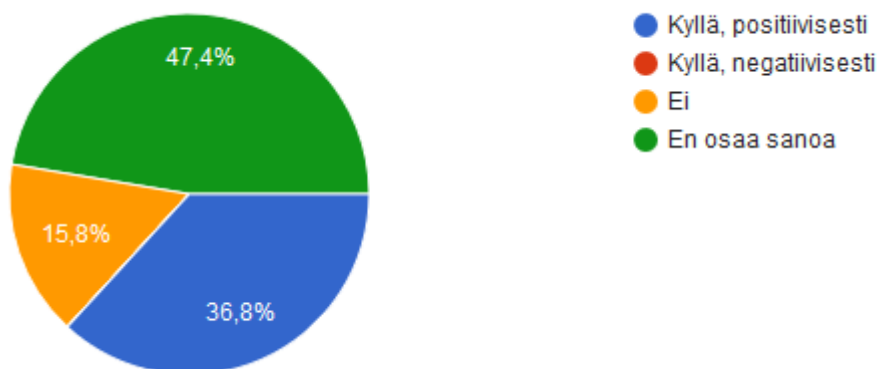
Kuvio 10. Kokemus Bestiksen tuesta jatkosuunnitelmiin.

73,7 % (n=14) vastanneista asiakkaista kokee saavansa Bestikseltä tukea jatkosuunnitelmiin. 26,3 % (n=5) ei osannut sanoa, saako tukea vai ei. Kukaan ei kokenut, että ei saa tukea jatkosuunnitelmia ajatellen.

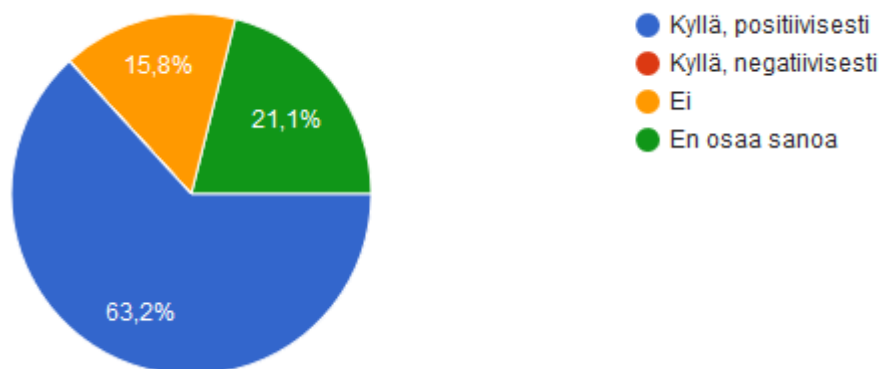
Kuvio 11. Työpajalla viihtyminen.

94,7 % (n=18) vastanneista kokee viihtyvänsä Bestis-työpajalla. Kyselyyn vastanneista vain 5,3 % (n=1) ei osannut sanoa viihtyykö vai ei.

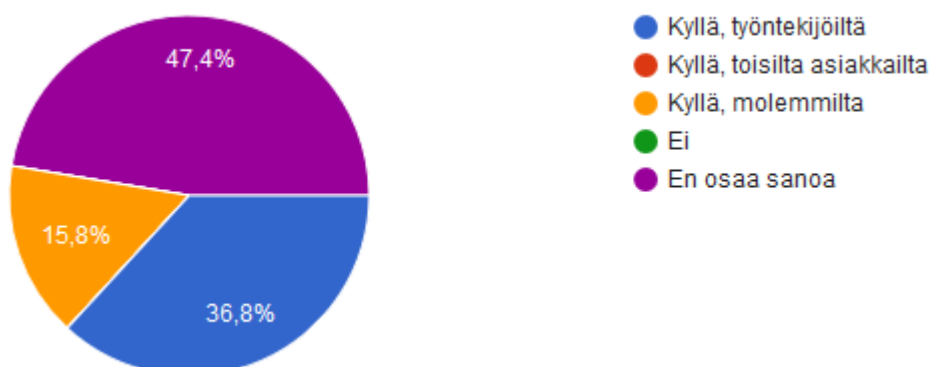
Kuvio 12. Työtoiminnan vaikutus tulevaisuuden suunnitelmiin.

Vastanneista suurin osa eli 47,4 % (n=9) ei osannut sanoa, onko kuntouttava työtoiminta Bestiksellä vaikuttanut tulevaisuuden suunnitelmiin. 36,8 % (n=7) vastanneista kokee, että tulevaisuuden suunnitelmat ovat muuttuneet positiiviseen suuntaan Bestiksellä olon aikana. 15,8 % (n=3) ei kokenut tulevaisuuden suunnitelmien muuttuneen mihinkään suuntaan. Kukaan vastanneista ei ollut sitä mieltä, että tulevaisuuden suunnitelmat olisivat muuttuneet negatiiviseen suuntaan kuntouttavassa työtoiminnassa Bestiksellä.

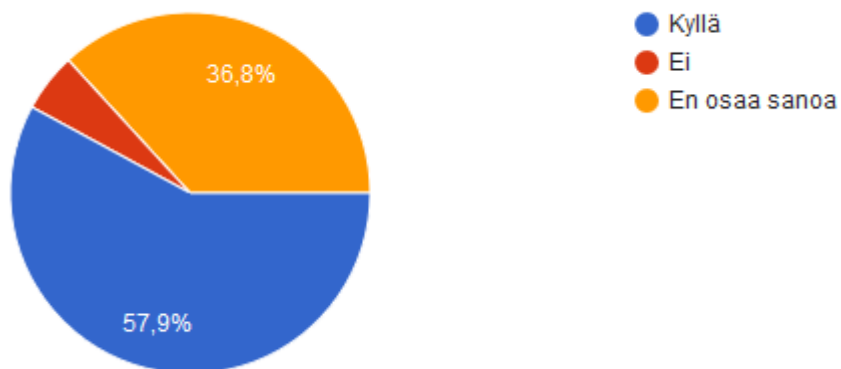
Kuvio 13. Työtoiminnan vaikutus työkykyyn.

Vastanneista asiakkaista 63,2 % (n=12) on sitä mieltä, että kuntouttavaan työtoimintaan osallistuminen Bestis-työpajalla on vaikuttanut positiivisesti omaan työkykyyn. 21,1 % (n=4) ei osannut sanoa onko työkyky muuttunut mihinkään suuntaan. 15,8 % (n=3) ei kokenut työkykynsä muuttuneen positiiviseen eikä negatiiviseen suuntaan.

Kuvio 14. Bestiksen tuki mieltä painaviin asioihin.

Suurin osa vastanneista eli 47,4 % (n=9) asiakkaista ei osannut sanoa, saako Bestiksellä tukea mieltä painaviin asioihin keneltäkään. 36,8 % (n=7) vastanneista kokee saavansa tukea Bestiksen työntekijöiltä, kun taas 15,8 % (n=3) kokee saavansa tukea mieltä painaviin asioihin sekä Bestiksen työntekijöiltä että muilta asiakkailta. Kukaan ei vastannut saavansa tukea ainoastaan toisilta asiakkailta tai että ei saisi tukea laisinkaan.

Kuvio 15. Bestiksen tuki erilaisiin elämän haasteisiin.

Vastanneista 57,9 % (n=11) kokee saavansa Bestikseltä tukea oman elämän haasteisiin. 5,3 % (n=1) ei koe saavansa tukea ja 36,8 % (n=7) ei osannut kertoa saako tukea vai ei.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen päätutkimuskysymys oli:

- Missä määrin sosiaalista vahvistumista tapahtuu Bestiksen kuntouttavassa työtoiminnassa?

Alatutkimuskysymys:

- Onko vertaistuella/Bestiksen työntekijöiden antamalla tuella vaikutusta sosiaaliseen vahvistumiseen?

Sosiaaliseen vahvistumiseen liitetään viisi osa-aluetta, jotka ovat elämänhallinta, arjenhallinta, itsetuntemus, sosiaaliset taidot sekä opiskelu- ja työelämävalmiudet.

6.1 Sosiaalinen vahvistuminen

Kyselyn tulosten mukaan voidaan todeta, että suurin osa Bestiksen kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista kokee elämänhallintansa parantuneen vähintään osittain tai jonkin verran. Vajaa puolet vastanneista kokee elämänhallintansa parantuneen varmasti työpajajakson aikana. Tulosten perusteella voidaan myös todeta, että isolla osalla vastaajista kyky toimia toisten ihmisten kanssa on parantunut. Iso osa vastaajista kokee myös itseluottamuksensa parantuneen työpajajakson aikana. Tulosten mukaan lähes 75 % vastaajista kokee saavansa tukea jatkosuunnitelmiin Bestikseltä. Suuri osa kokee myös työkykynsä parantuneen Bestiksellä olon aikana. Sosiaalisen vahvistumisen viisi osa-aluetta ovat elämänhallinta, arjenhallinta, itsetuntemus, sosiaaliset taidot sekä opiskelu- ja työelämävalmiudet (Into ry. 2021). Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että suuri osa Bestiksen asiakkaista kokee sosiaalista vahvistumista työpajalla.

Sovari 2019 -tulosten mukaan työpajojen asiakkaista 92 % on kokenut sosiaalista vahvistumista vähintään jonkin verran ainakin yhdellä osa-alueella työpajajakson

aikana ja selvää vahvistumista ainakin yhdellä osa-alueella on kokenut 59 % asiakkaista. (Kinnunen 2019, 12.) Tämän kyselyn vastaavien kysymysten perusteella Bestiksellä 100 % asiakkaista on kokenut sosiaalista vahvistumista vähintään jonkin verran ainakin yhdellä osa-alueella.

Kyselyssä oli kysymys liittyen työpajalla viihtymiseen, johon vastanneista kaikki muut paitsi yksi vastasi kysymykseen kyllä. Koska 100 % asiakkaista kokee sosiaalista vahvistumista vähintään yhdellä osa-alueella, voidaan tehdä johtopäätös, että työpajalla viihtyminen vaikuttaa sosiaalisen vahvistumisen kokemiseen.

Tämän tutkimuksen tuloksia on hankalaa verrata aiempiin tutkimuksiin, sillä esimerkiksi opinnäytetöitä ei ole samasta aiheesta aiemmin tehty. Opinnäytetöitä on tehty kuntouttavan työtoiminnan yleisistä vaikutuksista asiakkaan elämässä, mutta ei sosiaaliseen vahvistumiseen keskittyneenä. Sovari puolestaan keskittyy nimenomaan asiakkaan sosiaaliseen vahvistumiseen ja siihen voin joiltain osin verrata tämän tutkimuksen tuloksia. Sovarin vuonna 2019 teetetyn kyselyn mukaan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista 92 % on kokenut sosiaalista vahvistumista vähintään jonkin verran työpajajakson aikana. Bestiksellä vastaava luku on 100 %. Sovarin vuoden 2020 kyselyn tuloksia ei ole vielä julkaistu, joten tuloksia koronapandemian ajalta on mahdotonta vertailla. Olisi mielenkiintoista nähdä, ovatko tulokset muuttuneet pandemian aikana. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on muun muassa edistää asiakkaan elämänhallintaa. Tutkimuksen tulosten mukaan suurin osa asiakkaista kokee elämänhallintansa parantuneen kuntouttavan työtoiminnan aikana. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on myös työkyvyn parantaminen. Suurin osa Bestiksen asiakkaista kokee työkykynsä parantuneen työpajajakson aikana. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteisiin liittyvien kysymysten tulosten perusteella kuntouttavan työtoiminnan tavoitteet toteutuvat hyvin Bestis-työpajalla.

6.2 Vertaistuen/muun tuen vaikutus sosiaaliseen vahvistumiseen

Tulosten perusteella yli puolet vastanneista asiakkaista kokee saavansa työpajalta ja sen muilta jäseniltä vertaistukea. Vastausten mukaan reilusti yli puolet kokee myös saavansa Bestiksen työntekijöiltä tukea omien asioiden järjestämiseen. Koska vain kolme vastanneista kokee, että ei saa Bestikseltä vertaistukea, voidaan vetää johtopäätös, että vertaistuen saaminen mahdollisesti vaikuttaa sosiaalisen vahvistumisen kokemiseen jollain tasolla. Vastauksista voidaan myös vetää johtopäätös, että työntekijöiden antamalla tuella on merkitystä sosiaalisen vahvistumisen kokemisessa. Työpajan tehtävissä onnistuminen ja myönteisen palautteen saaminen ryhmän muilta jäseniltä sekä valmentajilta tuottavat asiakkaalle hyväksytyksi tulemisen tunteita. Esimerkiksi kannustava valmennus sekä työpajayhteisössä pärjääminen edistävät tavoitteisiin pyrkimistä ja uuden oppimista (Kinnunen 2019, 6.)

Esitin lomakkeessa kysymyksen liittyen muiden ihmisten tapaamiseen työtoimintapaikalla. Vastanneista 63,2 % kokee muiden ihmisten tapaamisen työtoimintapaikalla tärkeäksi. Vastausprosentti on täysin sama, kuin vertaistukikysymyksessä. Tästä voi mahdollisesti vetää johtopäätöksen, että he, jotka kokevat saavansa vertaistukea Bestiksen muilta asiakkailta, kokevat muiden ihmisten tapaamisen tärkeäksi ja nämä yhdessä vaikuttavat sosiaalisen vahvistumisen kokemiseen.

6.3 Tutkimuksen eettisyys

Huomioin tutkimusta tehdessäni tutkimusetiikan toteutumista opinnäytetyössäni. Etiikkaan liittyy esimerkiksi tutkimusta varten kerätyn aineiston asianmukainen tuhoaminen, tutkimuksen luotettavuus ja tulosten uskottavuus, tarkkuus ja huolellisuus tutkimustyössä sekä tutkittavien suojeleminen, esimerkiksi henkilöllisyys.

Tutkimuksessa huomioin eettisyyttä siten, että kyselyyn vastaajien henkilötietoja ei kysytty, eikä niitä luovutettu mihinkään. Eettisesti hyvä käytäntö kunnioittaa jo-

kaisen ihmisen ainutlaatuisuutta ja arvoa. Toimin luottamuksellisesti sekä puolueettomasti, jotta asiakkaan oikeus yksityisyyteen toteutui (Kananoja, Lähteinen & Marjamäki 2011, 130.) Bestiksen asiakkaat saivat vastata kyselyyn nimettömästi, jolloin heidän ei tarvinnut paljastaa mitään tietoja itsestään. Huomioin eettisyyttä myös pyytämällä tutkimuslupaa Bestikseltä. Kyselylomakkeeseen liitettiin saatekirje, jossa kerroin tutkimuksen tavoitteen, tarkoituksen sekä vapaaehtoisuuden osallistumiseen.

Tutkimuksen päätyttyä aineisto tuhoaan asianmukaisella tavalla välittömästi eli kyselylomakkeet tuhoaan lopullisesti. Tutkimus tulee tehdä hyvin normien ja arvojen sisällä, jotta tutkimus olisi eettisesti hyväksyttävä.

Eettisesti hyvän tutkimuksen teossa tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus lasketaan hyvään tieteelliseen käytäntöön. Epärehellisyyttä on tärkeää välttää jokaisessa tutkimuksen vaiheessa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 23–25.)

6.4 Tutkimuksen luotettavuus

Kaikkien tutkimusten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat siitä huolimatta, että tutkimuksessa pyrittäisiin välttämään virheiden syntymistä. Tutkimuksen luotettavuuteen liittyviä käsitteitä ovat reliabiliteetti ja valideetti ja eri tavoin ne mittaavat tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi ym. 2013, 231.)

Tutkimuksen tulee olla reliaabeli, eli toistettava. Tutkimus tulee olla toistettavissa samanlaisilla tuloksilla. Jotta tutkimus olisi reliaabeli, tulosten saamiseksi on varmistettava, että otos on edustava sekä tarpeeksi suuri ja että tiedonkeruu, tulosten syöttö ja käsittely tehdään virheettömästi ja huolellisesti (Heikkilä 2014.) Reliabiliteettia voidaan arvioida esimerkiksi toistomittauksilla (Tilastokeskus 2021).

Reliabiliteetti kuuluu yleensä kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen. Sillä viitataan perinteisesti käytetyn tutkimusmenetelmän kykyyn antaa ei-sattuman-

varaisia tutkimustuloksia. Tutkimuksen sisäinen reliabiliteetti voidaan todeta mittaamalla sama tilastoyksikkö useammin kuin kerran ja jos mittaustulokset ovat samat, niin mittaus on reliabeeli (Kyvyt.fi 2021.)

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä. Tutkimuksen pätevyydellä taas tarkoitetaan tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä sillä on tarkoitus mitata (Kyvyt.fi 2021.) Validi eli pätevä tutkimus antaa keskimäärin oikeita tuloksia eikä sisällä systemaattisia virheitä. Tutkimuksen pätevyys on etukäteen varmistettava tarkoin harkitulla tiedonkeruulla sekä huolellisella suunnittelulla. Esimerkiksi yksiselitteiset, oikeita asioita mittaavat ja koko tutkimusongelman kattavat kysymykset sekä korkea vastausprosentti (Heikkilä 2014.)

7 POHDINTA

Aloitin opinnäytetyön työstämisen helmikuussa 2020. Aiheen päätimme yhdessä Bestis-työpajan toiminnanjohtajan kanssa. Rajasin kohteeksi ainoastaan Bestis-työpajan ja aiheeksi sosiaalisen vahvistumisen, jotta opinnäyte ei laajenisi liian laajaksi.

Teetin kyselyn paperisilla kyselylomakkeilla. Ensin ajattelin teettää kyselyn nettilinkin kautta, mutta päädyin paperisiin lomakkeisiin. Tämä oli hyvä valinta, sillä kyselyyn pystyi vastaamaan useampi henkilö samanaikaisesti. Otin kyselylomakkeeseen 15 kysymystä. Tämä oli hyvä kysymysmäärä ja vastaamiseen meni alle viisi minuuttia. Uskon, että asiakkaat eivät olisi jaksaneet keskittyä, jos kysely olisi ollut pidempi. Kaikki kyselyn kysymykset olivat strukturoituja kysymyksiä. Päätin, että en laita kyselyyn avoimia kysymyksiä, koska ajattelin strukturoitujen kysymysten olevan asiakkaille helpompi vastata.

Ennen kyselyn teettämistä Bestiksellä ajattelin saavani paljon vastarintaa, koska juuri kukaan asiakkaista ei tuntenut minua entuudestaan. Yllätyin siitä, että yksikään asiakkaista ei kieltäytynyt vastaamasta kyselyyn. Olin Bestiksellä noin viikon ajan. Teetin kaikki kyselyt itse, yhtä lukuun ottamatta, koska yksi asiakas oli poissa koko viikon. Bestiksen toiminnanjohtaja teetti viimeisen kyselyn puolestani ja skannasi vastaukset minulle.

Vastausten analysointi oli pääosin helppoa. Syötin vastaukset Google Forms -ohjelmaan, jonka kautta sain vastauksista valmiit piirakkakuviot prosenttilukuineen. Haasteita vastausten analysoinnissa tuotti se, että kaikki eivät olleet ymmärtäneet, että vastausvaihtoehtoista kuului valita ainoastaan yksi vaihtoehto. Muutassa lomakkeessa oli joihinkin kysymykseen annettu kaksi vastausta ilman, että oli sutattu väärä vastaus pois. Näissä tapauksissa oli hankala päättää, kumpi vastaus oli oikein, koska kyselyt olivat nimettömiä, joten vastausta ei voinut jälkikäteen tarkentaa.

Kyselyä teettäessäni sain lomakkeesta palautetta joistakin kysymyksistä. Kysyin lomakkeella esimerkiksi itseluottamuksesta ja onko työpajalla työskentely vaikuttanut itseluottamukseen. Vastausvaihtoehtoina oli: Kyllä, positiivisesti; Kyllä, negatiivisesti; Ei sekä En osaa sanoa. Ajattelin, että näistä vaihtoehtoista löytyy kaikille sopiva. Kyselyä täyttäessä yksi asiakkaista kysyi, että mitä vastata, jos ei ole ollut ongelmia itseluottamuksen kanssa. Esitin lomakkeessa myös kysymyksen: Koetko saavasi Bestikseltä tukea erilaisiin elämän haasteisiin? (esim. harrastukset, terveys, koulutus yms.) Vastausvaihtoehtoina oli: Kyllä, Ei & En osaa sanoa. Kysymykseen oli ilmeisesti hieman hankala vastata, koska osa koki, että saa tukea esimerkiksi harrastusasioissa mutta ei koulutusasioissa. Jälkeenpäin ajateltuna osan kysymyksistä olisi voinut esittää eri tavalla tai pilkkoa kysymyksiä pienempiin osiin.

Sosiaalista vahvistumista voisi tutkia varmasti laajemminkin, mutta tätä opinnäytetyötä varten tein suhteellisen suppean tutkimuksen. Aihetta voisi tutkia myös laadullisesti, jolloin saisi myös perusteluita vastauksille. Jos saisi vastauksille perusteluita, toiminnassa olisi helpompi tehdä muutoksia toivottuun suuntaan. Olin voinut tämän tutkimuksen toteuttaa laadullisena siten, että vain osa Bestiksen asiakkaista olisi osallistunut tutkimukseen. Halusin kuitenkin vastaukset kaikilta asiakkailta, joten päädyin määrälliseen tutkimukseen. Jos aihetta tutkisi myöhemmin laajemmassa mittakaavassa, niin tutkimus voisi olla laadullinen ja osallistua voisi kaikki Bestiksen asiakkaat. Näin tulos olisi mahdollisimman tarkka ja informatiivinen. Tutkimuksen voisi toistaa samanlaisena myöhemmällä ajankohdalla ja verrata tuloksia, sillä osa Bestiksen asiakkaista oli vasta aloittanut työtoiminnan Bestiksellä. Toisaalta tulosten vertailu ei välttämättä vastaa haluttuun kysymykseen asiakkaiden suuren vaihtuvuuden vuoksi.

Opinnäytetyötä tehdessä tutkimusprosessi on tullut tutuksi. Tekeminen oli välillä haastavaa, mutta silti opettavaista. Haasteena oli esimerkiksi se, mistä aloittaa. Koska tämä oli ensimmäinen kokemus tutkimuksen tekemisestä, niin ei ollut mitään kokemusta mihin verrata tai mistä ottaa mallia. Kun jostain sai aloitettua, niin tekeminen oli mielekästä. Työn tekeminen on ollut mielekästä siinä mielessä, että

tietää tutkimuksesta olevan hyötyä. Koska Bestiksellä ei ole aiemmin tehty esimerkiksi opinnäytetöitä, niin tämän tutkimuksen tulokset tulevat tarpeeseen ja sen perusteella Bestiksen työntekijät voivat muuttaa toimintaansa tarvittaessa.

Opinnäytetyön tekeminen alkoi aiheen valinnalla keväällä 2019. Aiemmin olin jo sopinut tekeväni opinnäytteen Bestis-työpajalle. Aiheeksi muodostui sosiaalisen vahvistumisen tutkiminen asiakkaan näkökulmasta. Bestiksen toiminnanjohtaja antoi minulle vapaat kädet sen suhteen, mitä ja miten haluan tutkimuksen toteuttaa. Tavoitteeksi otettiin, että kaikki Bestiksen asiakkaat osallistuisivat tutkimukseen.

Keväällä 2020 aloin tekemään tutkimussuunnitelmaa. Vuoden 2021 helmikuussa lähetin tutkimussuunnitelman sekä kyselylomakkeen Bestikselle tarkasteltavaksi ja hyväksyttäväksi. Helmikuun 2021 aikana suoritin tutkimuksen Bestis-työpajalla (15.2.2021, 16.2.2021, 17.2.2021 sekä 19.2.2021). Alkuperäinen aikataulu opinnäytetyölle venyi noin vuodella. Tarkoitus oli teettää kysely keväällä 2020, mutta koronan vuoksi tämä venyi. Aikataulun venyminen ei vaikuttanut lopputulokseen. Alkukevästä 2020 meinasin vaihtaa tutkimuksen kohdetta ja aihetta, jotta olisin valmistunut keväällä 2020, mutta olin jo tehnyt tutkimussuunnitelmaa niin pitkälle, että en halunnut enää aloittaa alusta. Bestiksen toiminnanjohtajaa ei haitannut tutkimuksen viivästyminen, joten en vaihtanut tutkimuksen kohdetta ja päätimme toteuttaa tutkimuksen myöhemmin.

Oma ammatillinen osaaminen kehittyi opintojen edetessä sekä opinnäytetyötä tehdessä, varsinkin asiakastyön osaaminen. Opintojen alussa ja ensimmäisissä harjoitteluissa asiakaskontaktin luominen oli haasteellista, mutta ajan ja kokemuksen myötä tämä on muuttunut helpommaksi ja luontevammaksi. Olen myös opintojen aikana ymmärtänyt oman ihmismaailman ja arvomaailman merkityksen asiakastyötä tehdessä.

LÄHTEET

Blomgren, S., Karjalainen, J., Karjalainen, P., Kivipelto, M., Saikkonen, P. & Saikku, P. 2016. Sosiaalityö, palvelut ja etuudet muutoksessa. Raportti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy. Tampere.

DeFranzo, S. 2021. SnapSurveys. What's the difference between qualitative and quantitative research? Viitattu 29.3.2021. <https://www.snapsurveys.com/blog/qualitative-vs-quantitative-research/>

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Edita Publishing Oy. Viitattu 15.3.2021. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Kustannusyhtiö Tammi.

Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2004. Tilastolliset menetelmät. WS Bookwell Oy. Porvoo.

Holopainen, S. 2012. Asiakkaiden kokemuksia kuntouttavasta työtoiminnasta ja sen vaikutuksista elämänhallintaan. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.3.2020. <https://www.theseus.fi/handle/10024/44192>

Into. Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. 2021. Sovari (vaikuttavuusmittari). Viitattu 25.3.2021. <https://www.intory.fi/kehittaminen/laadullinen-mittaristo/>

Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. 2011. Sosiaalityön käsikirja. Tietosanomaa Oy. Helsinki.

Kansanuutiset. 18.1.2011. Kuntouttava työtoiminta lisää hyvinvointia muttei työllistä. Viitattu 18.3.2020. <https://www.kansanuutiset.fi/artikkeli/2442514-kuntouttava-tyotoiminta-lisaa-hyvinvointia-muttei-tyollista>

Karjalainen, J. & Karjalainen, V. 2010. Kuntouttava työtoiminta – aktiivista sosiaalipolitiikkaa vai työllisyyspolitiikkaa? Empiirinen tutkimus pääkaupunkiseudulta. Yliopistopaino. Helsinki. Viitattu 30.5.2020. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80039/4aa5eb26-0e0e-4dac-928e-4597d8c7a8d9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kinnunen, R. 2019. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. Sovari. Elämäni tärkein askel kohti tulevaisuutta. Työpajatoiminnan valtakunnalliset Sovari 2019 -tulokset. Viitattu 23.3.2021. https://www.intory.fi/site/assets/files/1372/sovari_tyopajat2019.pdf

Kyvyt.fi. 2021. Tutkimussuunnitelma by Heinosen opetussivut: 7. Luotettavuus. Viitattu 17.3.2021. <https://kyvyt.fi/view/artefact.php?artefact=304009&view=72174>

L2.3.2001/189. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 12.3.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kuntouttava%20ty%C3%B6toiminta>

L30.12.2014/1301. Sosiaalihuoltolaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivulla. Viitattu 30.11.2020. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalihuoltolaki>

Lundbom, P. & Herranen, J. (toim.) 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Humanistinen ammattikorkeakoulu – HUMAK. Viitattu 12.3.2020. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-sos-vahvistaminen-verkko.pdf>

Nuorisokeskus Villa Elba. 2021. Sosiaalinen vahvistaminen. Viitattu 15.3.2021. <https://www.villaelba.fi/nuorisokeskus/sosiaalinen-vahvistaminen/>

Sandelin, I. 2014. Kuntouttava työtoiminta asiakkaiden kokemana. Kirjallisuuskatsaus asiakkaiden toiminnalle antamista merkityksistä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 8/14. Viitattu 15.3.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114912/URN_ISBN_978-952-302-154-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Seppälä, M. 16.1.2019. Majakkana nuorten sosiaalinen vahvistuminen – ohjauksen käytännöt sosiaalisen vahvistumisen edistämiseksi. Rehablogi. Metropolia Ammattikorkeakoulun ylläpitämä blogi. Viitattu 15.3.2021. <https://blogit.metropolia.fi/rehablogi/avainsana/sosiaalinen-vahvistaminen/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Kuntouttava työtoiminta. Viitattu 11.3.2020. <https://stm.fi/kuntouttava-tyotoiminta>

SurveyMonkey. 2021. Määrällisen tutkimuksen tehokas hyödyntäminen. Viitattu 15.3.2021. <https://fi.surveymonkey.com/mp/using-quantitative-research-effectively/>

SurveyMonkey. 2020. Kuinka SurveyMonkey toimii? Viitattu 30.5.2020. https://fi.surveymonkey.com/mp/take-a-tour/?ut_source=megamenu

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Aktivointisuunnitelma. Viitattu 8.3.2020. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johdaminen/osallisuuden-edistaminen/tyoelamaosallisuus/kuntouttava-tyotoiminta/aktivointisuunnitelma>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Kuntouttava työtoiminta. Viitattu 12.3.2020. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtamisen/osallisuuden-edistaminen/tyoelamaosallisuus/kuntouttava-tyotoiminta>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen ja hankinta. Viitattu 9.3.2020. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/tyoelamaosallisuus/kuntouttava-tyotoiminta/kuntouttavan-tyotoiminnan-jarjestaminen-ja-hankinta>

Tilastokeskus. 2021. Reliabiliteetti. Viitattu 17.3.2021. <https://www.stat.fi/meta/kas/reliabiliteetti.html>

Vaasan Bestis. 2021. Bestis työpaja. Viitattu 15.4.2021. <http://vaasanbestis.fi/>

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. 2015. Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina. Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia. Viitattu 12.3.2020. [file:///C:/Users/riama/Downloads/sosiaalinen-vahvistaminen-k_käsitteen_ ja-palveluina%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/riama/Downloads/sosiaalinen-vahvistaminen-k_käsitteen_ ja-palveluina%20(3).pdf)

Valtakunnallinen työpajayhdistys. 2020. Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. Työpajatoiminta Suomessa. Viitattu 14.8.2020. <https://www.intory.fi/tyopajatoiminta/>

Viinikainen, R. 2019. Kuntouttavan työtoiminnan vaikutukset asiakkaan näkökulmasta. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 12.3.2020. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/264905/Viinikainen_Ronja.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Watson, R. 2014. ProQuest. Quantative research. Viitattu 29.23.2021. <https://search.proquest.com/open-view/058c84ecfd436cf965eacb1556000ab0/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2042228>

LIITTEET

LIITE 1. Kyselylomake

Sukupuoli	Mies ()	Nainen ()	Muu ()
Ikä	17-29v. ()	30-45v. ()	Yli 45v. ()

1. Koetko, että elämäntilintasi on parantunut Bestiksen järjestämässä kuntouttavassa työtoiminnassa? (esim. kotityöt, vuorokausirytmii, päihtettömyys yms.)

() Kyllä
() Jonkin verran/Osittain
() Ei
() En osaa sanoa

2. Oletko saanut uusia kavereita/ystäviä kuntouttavan työtoiminnan kautta?

() Kyllä
() Ei
() En osaa sanoa

3. Vaikuttaako työpajalla työskentely itseluottamukseesi?

() Kyllä, positiivisesti
() Kyllä, negatiivisesti
() Ei
() En osaa sanoa

4. Onko Bestiksen toimintaan osallistuminen muuttanut vapaa-aikaasi?

() Kyllä, positiivisesti
() Kyllä, negatiivisesti
() Ei
() En osaa sanoa

5. Onko kykysi toimia toisten ihmisten kanssa muuttunut työpajajakson aikana?

- Kyllä, positiivisesti
- Kyllä, negatiivisesti
- Ei
- En osaa sanoa

6. Koetko hyvinvointiasi muuttuneen Bestiksellä ollessasi?

- Kyllä, parempaan suuntaan
- Kyllä, negatiiviseen suuntaan
- Ei
- En osaa sanoa

7. Koetko saavasi ryhmältä/työpajalta vertaistukea?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

8. Onko muiden ihmisten tapaaminen työtoimintapaikassa sinulle tärkeää?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

9. Koetko saavasi tukea omien asioiden järjestämiseen Bestiksen työntekijöiltä?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

10. Koetko saavasi Bestikseltä tukea jatkosuunnitelmiin?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

11. Viihdytkö työpajalla?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

12. Onko kuntouttava työtoiminta Bestiksellä vaikuttanut tulevaisuuden suunnitelmiisi?

- Kyllä, positiivisesti
- Kyllä, negatiivisesti
- Ei
- En osaa sanoa

13. Onko osallistumisesi Bestiksen kuntouttavaan työtoimintaan vaikuttanut työkykyysi?

- Kyllä, positiivisesti
- Kyllä, negatiivisesti
- Ei
- En osaa sanoa

14. Saatko Bestikseltä tukea mieltä painaviin asioihin?

- Kyllä, työntekijöiltä
- Kyllä, toisilta asiakkailta
- Kyllä, molemmilta
- Ei
- En osaa sanoa

15. Koetko saavasi Bestikseltä tukea erilaisiin elämän haasteisiin? (esim. harrastukset, terveys, koulutus yms.)

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

TUTKITTAVAN TIEDOTE
VAASA

1.6.2020

Hyvä Bestiksen asiakas.

Opiskelen Vaasan ammattikorkeakoulussa sosionomi-tutkintoa. Teen opinnäytetyötä asiakkaan sosiaalisesta vahvistumisesta kuntouttavassa työtoiminnassa. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää missä määrin asiakkaat kokevat sosiaalista vahvistumista kuntouttavassa työtoiminnassa Bestiksellä. Sosiaalinen vahvistuminen on esimerkiksi elämänhallinnan sekä -tilanteen paranemista. Kyselyn vastauksia hyödynnetään ainoastaan tähän opinnäytetyöhön.

Kutsun teidät osallistumaan tähän kyselyyn. Vastaaminen on vapaaehtoista ja antamanne tiedot käsitellään täysin luottamuksellisesti ja nimettömästi. Teitä ei pystytä tunnistamaan vastaustenne perusteella. Kyselystä saatu aineisto hävitetään tulosten raportoinnin jälkeen.

Opinnäytetyön ohjaajana toimii Heidi Blom Vaasan ammattikorkeakoulusta, puh. +358 207 663 348, heidi.blom@vamk.fi.

Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Theseus-tietokannassa, jonka osoite on www.theseus.fi

Ystävällisin terveisin

Ria Marjamäki

Sosionomi-opiskelija, Vaasan ammattikorkeakoulu